

طرح کشوری سنجش سلامت دهان و دندان کودکان بدو ورود به دبستان

سال 1390

مقدمه:

سلامت انسان ها نقش موثری در توسعه و توانمندی جامعه را دارد، سلامت دهان و دندان در تامین و ارتقاء سلامتی جامعه تا بدانجا مورد توجه قرار گرفته که اکنون یکی از یازده شعار قرن بیست و یکم شناخته شده است. سلامت کودکان و نوجوانان که سرمایه های اصلی آینده سازان کشور می باشند، از ارکان اصلی دست اندر کاران رشد و توسعه جامعه است و سلامت دهان و دندان بخش مهمی از بهداشت عمومی است که در کیفیت زندگی افراد نقش مهمی دارد.

پوسیدگی دندان یکی از شایعترین بیماری های عفونی است که در بین اقشار جامعه به ویژه کودکان و نوجوانان مشاهده می شود. طبق بررسی های به عمل آمده در خصوص شاخص DMFT کودکان ایرانی مشخص گردیده است که قسمت عمده این شاخص مربوط به دندان های پوسیده است.

ضرورت اجرای طرح:

طبق بررسی انجام گرفته در سال 83 در 6 سالگی شاخص پوسیدگی به 5 دندان پوسیده در دهان هر کودک می رسد و در 9 سالگی، 90 درصد ترکیب DMFT و 80 درصد ترکیب dmft را شاخص پوسیدگی تشکیل می دهد، لذا با توجه به اینکه این کودکان بدو ورود به دبستان همان گروه دانش آموزان در برنامه کشوری سلامت دهان و دندان را تشکیل خواهند داد و با در نظر گرفتن این مسئله که این کودکان در شرف رویش دندان های دائمی خود هستند و با وجود پوسیدگی های وسیع و فعال در دهان کودک، این دندان های دائمی و دیگر دندان های

شیری در معرض خطر ابتلای به پوسیدگی قرار دارند. لذا اداره سلامت دهان و دندان با هماهنگی سازمان استثنایی آموزش و پرورش و وزارت آموزش و پرورش، با توجه به ضرورت مسئله در شناسنامه سلامت دانش آموزی بخشی را به ثبت وضعیت دهان و دندان کودک و پیگیری انجام درمان های لازم اختصاص دادند و علاوه بر آن مقرر گردید در صورت نیاز کودکان از خدمت جرمگیری، فلورایدتراپی، فیشورسیلنت، ترمیم دندان و... نیز بهره مند شوند. امید است با این حرکت، گامی مثبت در جهت بهبود سلامت دهان و دندان این گروه سنی برداشته شود.

هدف کلی:

ارتقاء سطح سلامت دهان و دندان کودکان بدو ورود به دبستان

اهداف اختصاصی:

1. افزایش خدمات پیشگیری (فلورایدتراپی، فیشورسیلنت) برای کودکان
2. کاهش میزان پوسیدگی دندانها
3. افزایش دسترسی کودکان به خدمات مورد نیاز
4. افزایش سطح آگاهی و نگرش والدین و کودک

استراتژی:

1. هماهنگی های درون و برون بخشی
2. برنامه ریزی جهت ارائه خدمات (با الویت خدمات پیشگیری و ترمیم دندان 6)
3. آموزش نیروهای درگیر در طرح
4. اطلاع رسانی
5. شناسایی مراکز مناسب جهت ارائه خدمات
6. بهبود وضعیت ارجاع دانش آموزان
7. نظارت و پایش
8. ارزشیابی

روش اجرای طرح:

1 - هماهنگی با سازمان استثنایی آموزش و پرورش و وزارت آموزش و پرورش و واحد های مرتبط در

زیر مجموعه وزارت بهداشت و درمان

2 - برگزاری جلسات آموزشی و توجیهی در سراسر کشور ویژه افراد درگیر در طرح در هر سه سطح

وزارت بهداشت و درمان، سازمان استثنایی آموزش و پرورش و وزارت آموزش و پرورش

3 - تکمیل دو بخش سلامت دهان و دندان شناسنامه سلامت دانش آموزان بر اساس دستورالعمل نحوه ثبت

وضعیت دهان و دندان کودک، پیگیری ارجاعات و دریافت خدمات مورد نیاز کودک

4 - ثبت خدمات ارائه شده در شناسنامه سلامت دانش آموزان

5 - تفاهم استانی بر ارائه خدمات پیشگیری و درمانی مورد نیاز

6 - تامین و توزیع مواد و لوازم مورد نیاز واحدهای بهداشت دهان و دندان جهت ارائه خدمات مورد نیاز

7 - تهیه و چاپ فرم ارجاع کودک از پایگاه طرح سنجش به واحد دندانپزشکی (با اطلاع رسانی لازم به

والدین و دندانپزشک) و توزیع در پایگاه های طرح سنجش در سطح کشور

8 - تهیه، چاپ و توزیع پمفلت آموزشی ویژه والدین در سطح پایگاه های طرح سنجش کشور در جهت

افزایش سطح آگاهی والدین با عنوان " طرح سلامت دهان و دندان کودکان بدو ورود به دبستان "

9 - تهیه، چاپ و توزیع پوستر " دندان شش سالگی "

10 تهیه، چاپ و توزیع بنر باعنوان " روش های پیشگیری از پوسیدگی دندان "

11 تکمیل فرم الف: ارسال دو هفته یکبار

12- تکمیل فرم ب: ارسال ماهی یکبار

13- تکمیل فرم ج: ارسال چهل و پنج روز یکبار

14- تکمیل چک لیست مربوطه

15- ارائه جمع بندی و گزارش نهایی

											تکمیل جدول گانت	12
											تکمیل و ارسال فرم ها	13
											اجرای طرح و نظارت (پایش با استفاده از تکمیل چک لیست)	14
											تهیه و ارسال گزارش نهایی از نحوه عملکرد اجرای طرح به ستاد کشوری	15
											دریافت جمع بندی شده بخش سلامت دهان و دندان شناسنامه سلامت دانش آموزی از واحد سلامت نوجوانان، جوانان و مدارس	16
											بررسی وضعیت موجود سلامت دهان و دندان نوآموزان پایه اول کودکان و وضعیت آگاهی، نگرش والدین آنها	17

- در صورتیکه فعالیت هایی علاوه بر موارد مذکور انجام گرفته شده است، حتماً به فعالیت های فوق اضافه گردد.

**فرم الف – ثبت اطلاعات مربوط به ارائه خدمات سلامت دهان برای کودکان بدو ورود به
دبستان در پایگاه های سنجش**

نام پایگاه سنجش:

نام مدیر پایگاه:

استان:

شهر/شهرستان/روستا:

منطقه آموزش و پرورش:

ردیف	نام و نام خانوادگی	تاریخ	نوع خدمت ارائه شده	مهر دندانپزشک / نام و نام خانوادگی و امضاء بهداشتکار دهان و دندان/کاردان بهداشت دهان
1				
2				
3				
4				
5				
6				
7				
8				
9				
10				

فرم الف – ثبت اطلاعات مربوط به ارائه خدمات سلامت دهان برای کودکان بدو ورود به

دبستان در مراکز بهداشتی درمانی

نام مرکز بهداشتی درمانی:

نام سرپرست مرکز ب.د:

استان:

شهر/شهرستان/روستا:

ردیف	نام و نام خانوادگی	تاریخ	نوع خدمت ارائه شده	مهر دندانپزشک / نام و نام خانوادگی و امضاء بهداشتکار دهان و دندان/کاربان بهداشت دهان
1				
2				
3				
4				
5				
6				
7				
8				
9				
10				

فرم ب - جمع بندی اطلاعات مربوط به ارائه خدمات سلامت دهان برای کودکان بدو ورود به

دبستان در پایگاه های سنجش

مرکز / شبکه بهداشت:

استان:

ردیف	نام پایگاه سنجش	خدمات ارائه شده		نام و نام خانوادگی ارائه دهنده خدمت	تک	هات	س
		نوع خدمت ارائه شده	تعداد خدمت ارائه شده				
1							
2							
3							
4							
5							
6							
7							
8							
9							
جمع کل							

فرم ج- جمع بندی اطلاعات مربوط به ارائه خدمات سلامت دهان برای کودکان بدو ورود به
دبستان در پایگاه های سنجش

دانشگاه/دانشکده:

استان:

ردیف	نام مرکز هداشت	خدمات ارائه شده		نام و نام خانوادگی ارائه دهنده خدمت	پزشک	دهان	ان
		تعداد خدمات	نوع خدمات				
1							
2							
3							
4							
5							
6							
7							
8							
9							
جمع کل							

فرم ج- جمع بندی اطلاعات مربوط به ارائه خدمات سلامت دهان برای کودکان بدو ورود به
دبستان در مراکز بهداشتی درمانی

دانشگاه/دانشکده:

استان:

ردیف	نام مرکز بهداشت	خدمات ارائه شده		نام و نام خانوادگی ارائه دهنده خدمت	نام دهان	ان
		نوع خدمت	شده			
1						
2						
3						
4						
5						
6						
7						
8						
9						
جمع کل						

چک لیست نظارتی ارائه خدمات سلامت دهان برای کودکان بدو ورود به دبستان در پایگاه های سنجش/مراکز بهداشتی درمانی

م: مشاهده، ب: بررسی، پ: پرسش و پاسخ

ردیف	شرح وظایف	روش سنجش	امتیاز مطلوب
1	آیادندانپزشک/بهداشتکار دهان و دندان/کاردان بهداشت دهان از روپوش سفیدتمیز موقع کار استفاده می کند؟	م	1
2	آیادندانپزشک/بهداشتکار دهان و دندان/کاردان بهداشت دهان از دستکش وماسک موقع کار استفاده می کند؟	م	1
3	آیا مواد مصرفی مورد نیاز درمحل موجوداست؟(وارنیش یا ژل، ست یکبار مصرف)	م	1
4	آیا امکانات مناسب جهت ارائه خدمت وجود دارد؟(وجود مکان جداگانه برای ارائه خدمت فلورایدتراپی، صندلی برای دندانپزشک و کودک، سطل زباله)	م	2
5	آیا فرم الف به طور صحیح تکمیل می گردد؟	م - ب	2
6	آیا فرم تکمیل شده الف هر دو هفته یکبار تحویل واحد بهداشت دهان و دندان ستاد شهرستان می شود؟	م - ب	1
7	آیا دندانپزشک/بهداشتکار دهان و دندان/کاردان بهداشت دهان بخش شرح خدمت ارائه شده در شناسنامه سلامت دانش آموز را تکمیل کرده است؟(بررسی 5 شناسنامه)	م.ب	2
8	آیا درخواست مواد موردنیاز به موقع(قبل از اتمام موادمصرفی) به ستاد تحویل می شود؟	پ	1
9	آیا دندانپزشک/بهداشتکار دهان و دندان/کاردان بهداشت دهان به موقع در محل جهت ارائه خدمت حضور دارد؟ازمسئول پایگاه/مرکز پرسیده شود.	پ	1
10	آیا والدین پمفلت " طرح سنجش سلامت دهان و دندان کودکان بدو ورود به دبستان " را دریافت کرده اند؟	پ	1
11	آیا والدین از خدمت دریافت شده رضایت دارند؟	پ	1
12	آیا والدین و کودک مدت زمان زیادی در انتظار دریافت خدمت مانده اند؟	پ	1
13	آیا والدین از نحوه برخورد دندانپزشک/بهداشتکار دهان و دندان/کاردان بهداشت دهان رضایت دارند؟	پ	2

1	پ	آیا کودک می داند چه ملاحظاتی را پس از اتمام کار باید انجام دهد؟(طبق توصیه های پمفلت والدین)	14
1	پ	آیا والدین اطلاع دارند که چه ملاحظاتی را پس از اتمام کار بایستی برای کودکان رعایت کنند؟(طبق توصیه های پمفلت والدین)	15
1	پ	آیا مراجعه بعدی برای دریافت مجدد این خدمت به والدین گفته شده است؟	16

درصد امتیاز کسب شده:

جمع امتیاز چک لیست: 20

تاریخ و امضاء:

نام و نام خانوادگی ارزشیابی کننده: